

Klimata un enerģētikas ministrija

Par ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām 27. sanāksmes (COP27) rezultātiem

Līza Leimane

Klimata pārmaiņu un adaptācijas politikas nodaļa
Klimata pārmaiņu departaments

2023. gada 17. janvāris

Klimata un enerģētikas ministrija

Dienas kārtība

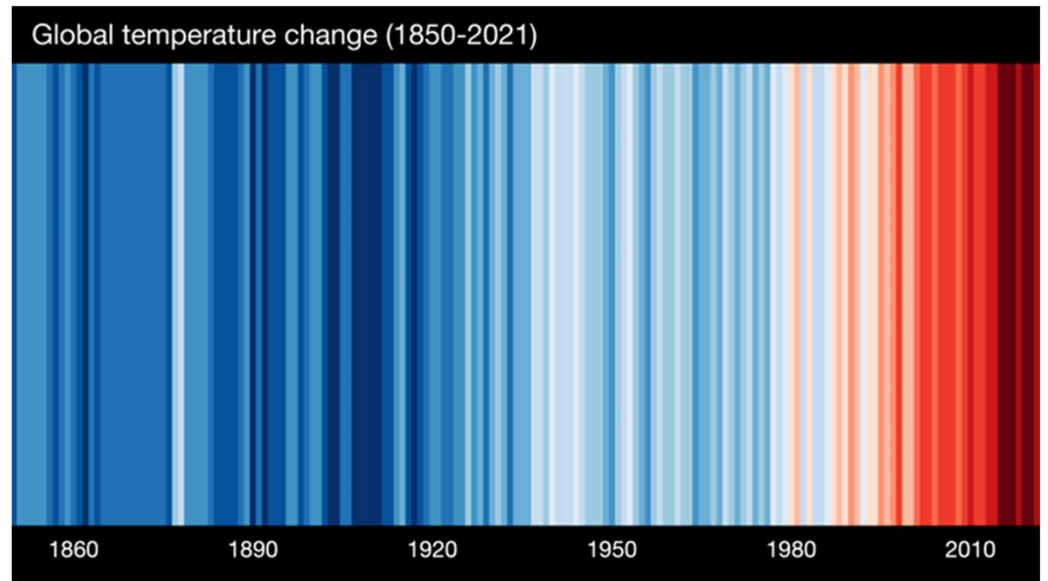
1. UNFCCC
2. COP 27 rezultāti
3. Gatavošanās COP 28
4. Diskusija

Klimata un enerģētikas ministrija

Klimata pārmaiņas pasaulē

- Planēta ir sasilusi par **1.2°C** salīdzinot ar pirmsindustriālo periodu;
- Pēdējie **8 gadi** ir bijuši karstākie gadi kopš novērojumu vēstures;
- SEG emisijām ir jāsāk samazināties vēlākais sākot ar **2025.gadu**, lai ierobežotu globālo sasilšanu 1.5°C robežās;
- Sasilšanai virs 1.5°C ir **neparedzamas** sekas.

<https://showourstripes.info/>

Klimata un enerģētikas ministrija

ANO Vispārējās konvencija par klimata pārmaiņām

- 1992. gada ANO Vispārējās konvencija par klimata pārmaiņām (**UNFCCC**);
- Kopš 2022.gada 15. augusta ir nozīmēts jauns UNFCCC **izpildsekretārs Simon Stiell** (Grenāda), prioritāte – vienošanos ieviešana;
- Konvencijas Puses, ieskaitot Latviju, **2015.gada Parīzes nolīguma** ietvaros ir vienojušās ierobežot globālo vidējās temperatūras pieaugumu krietni zem 2°C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni un tiecoties temperatūras kāpumu iegrožot līdz 1.5°C salīdzinājumā ar pirmsindustriālā laikmeta līmeni;
- Puses tiekas katru gadu **COP** (*Conference of the Parties*) ietvaros, lai pieņemtu lēmumus par esošo vienošanos ieviešanu, kā arī par papildus nepieciešamām rīcībām klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās jomā;
- Puses izstrādā **nacionāli noteiktos devumus**, plānos un pašas nosakot, kā tika samazinātas SEG emisijas.

Klimata un enerģētikas ministrija

COP27 norise un līderu paziņojumi

- COP27 norise: **06.11.2022 – 18.11.2022;**
- **Dalībnieku skaits** sasniedza **gandrīz 26 000** (dalībnieku lokā bija gan valstu vadītāji, ministri, ierēdņi, kā arī nevalstisko organizāciju pārstāvji, preses pārstāvji un zinātnisko institūciju pārstāvji);
- **Pasaules līderu samits notika 07.11 – 09.11** (Latviju pārstāvēja **Valsts prezidents Egils Levits**, prezidenta uzruna: <https://www.youtube.com/watch?v=Fy--8oTySn8>);
- Latvija līderu samita laikā pievienojās deklarācijai par **Agrīnajām brīdināšanas sistēmām;**

- Otrajā konferences nedēļā Latvijas delegāciju vadīja **Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Artūrs Toms Plešs.**

Klimata un enerģētikas ministrija

COP27 būtiskākie pieņemtie lēmumi

- COP 27 sarunas nebija vieglas un haotiskas salīdzinot ar iepriekšējiem COP ;
- Panāktās **vienošanās par SEG emisiju samazināšanu nav pietiekamas**, lai sasniegtu Parīzes nolīguma mērķus un kopumā efektīvi nerisina klimata krīzi;
- Šī gadu desmitgade ir izšķiroša, lai sasniegtu Parīzes nolīguma mērķus un noturētu globālo temperatūras pieaugumu 1,5°C robežās;
- Tika panākta vēsturiska vienošanās par **Zaudējumu un postījumu fondu**, svarīgs elements attīstības valstīm.
- COP **ietvarlēmums** (*cover decision*):
 - ✓ Pirmo reizi ir īpaši izcelta **enerģētika** un nepieciešamība nodrošināt taisnīgu **pāreju uz atjaunojamiem enerģijas avotiem**;
 - ✓ Tiek atzītas **tiesības uz tīru, veselīgu un ilgtspējīgu vidi**.

Klimata un enerģētikas ministrija

Vienošanās attiecībā uz SEG emisiju samazināšanu (1)

- Lai noturētu pasaules vidējo temperatūru 1.5°C robežās ir nepieciešama apjomīga globālo SEG emisiju samazināšana, t.sk. **nepieciešams samazināt globālās CO2 emisijas par 43% līdz 2030. gadam salīdzinājumā ar 2019.gadu;**
- Aicināt visas Puses **paātrināt tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu**, lai pārietu uz zemu emisiju enerģijas sistēmām, veicinot **tīras enerģijas ieguves palielināšanu** un **energoefektivitātes pasākumu ieviešanu**, tajā pašā laikā ieviešot **taisnīgu pāreju** atbalstot trūcīgākos un visneaizsargātākos sabiedrības locekļus.

Klimata un enerģētikas ministrija

Vienošānās attiecībā uz SEG emisiju samazināšanu (2)

- Aicināt Puses attīstīt turpmāko rīcību, lai līdz 2030. gadam mazinātu **ne-CO2 SEG emisijas, ieskaitot metānu;**
- Par **SEG mazināšanas darba programmu**, kuras mērķis ir steidzami kāpināt mazināšanas ambīcijas šajā desmitgadē.
- Par Parīzes nolīguma 6. panta instrumentu arhitektūru, ziņošanu un noteikumiem. 6.2 panta ietvaros tika pieņemtas norādes par specifisko darbību (ziņošanai un informācijas pārbaudei).

Klimata un enerģētikas ministrija

Vienošanās attiecībā uz pielāgošanos klimata pārmaiņām

- Aicināt attīstītās valstis **stiprināt klimata finansējumu, tehnoloģiju pārnesi un kapacitātes palielināšanu**, lai atbalstītu attīstības valstu vajadzībām pielāgoties klimata pārmaiņām, ieskaitot nacionālo pielāgošanās plānu izveidi un ieviešanu;
- Uzsākts darbs pie **Pielāgošanās globālā mērķa** ietvara, kuru plānots pieņemt COP28. Ir vienošanās par ietvara elementiem;
- Turpināt darbu pie **Glāzgovas-Šarmelšeikas darba programmas**, kas nākamgad paredz seminārus un ziņojumus par mērķiem, indikatoriem, ieviešanas nosacījumiem, politikas cikliem, AR6 sistēmu un sektoriem u.c

Klimata un enerģētikas ministrija

Zaudējumu un postījumu fonds

- Puses vienojās izveidot **zaudējumu un postījumu fondu**, kas palīdzētu īpaši neaizsargātajām attīstības valstīm klimata pārmaiņu radīto seku novēršanai;
- Vēsturisks lēmums un īpaši būtisks no attīstības valstu puses;
- Ar pieņemto lēmumu vēl netiek izveidots fonds, bet gan Pārejas komiteja, kura lems par fonda darbības modalitātēm;
- **Pārejas komiteja** izstrādās rekomendācijas attiecībā uz fonda institucionālo darbību, finansējuma avotiem un iespējamo donoru loku paplašināšanu, koordināciju ar citiem fondiem, kā arī identificēt nepilnības esošajā sistēmā, kurām ir nepieciešami risinājumi.

Klimata un enerģētikas ministrija

Vienošanās attiecībā uz klimata finansējumu

- Aicināt attīstītās valstis turpināt piešķirt **palielinātu atbalstu** (finansējums, tehnoloģiju pārnese, kapacitātes palielināšana, investīcijas atjaunojamos energoresursos) attīstības valstīm gan SEG emisiju samazināšanai, gan lai veicinātu pielāgošanos klimata pārmaiņām;
- Aicināt arī citas valstis **piešķirt atbalstu brīvprātīgi**;
- Aicināt **reformēt daudzpusējo attīstības banku un starptautisko finanšu institūciju** prakses un prioritātes, lai tās varētu sniegt ieguldījumu globālās klimata ārkārtas situācijas risināšanā un palīdzētu būtiski palielināt klimata mērķus.

Klimata un enerģētikas ministrija

COP 28 prioritātes

- COP 28 notiks **Dubaijā, Apvienotajos Arābu Emirātos**, 2023.gadā, no 30.novembra līdz 12. decembrim;
- COP 28 tiek gatavota starpsesiju ietvaros, ieskaitot **Bonnas klimata pārmaiņu konferenci**, kas notiks š.g. 5.-15.jūnijā;
- COP 28 ir nepieciešams pieņemt lēmumus par **rīcības stiprināšanu un ambīciju kāpināšanu, lai temperatūras kāpums nepārsniegtu 1,5°C robežu**, ņemot vērā, ka Parīzes nolīguma ilgtermiņa mērķi ir kopīga apņemšanās;
- Politiski nozīmīgs būs pirmais **Global Stocktake** iznākums, svarīgi ir nodrošināt, ka tas atbilst mērķim – stiprināt klimata rīcību nacionālā līmenī, kā arī starptautisko sadarbību;
- **COP 29** – Austrumeiropas reģiona izaicinājums.

Klimata un enerģētikas ministrija

Nacionāli noteiktais devums - NDC

- **Parīzes nolīguma 4.pants**
- Katra Puse sagatavo, paziņo un uztur secīgus **nacionāli noteiktos devumus** (NDC – *Nationally Determined Contribution*), ko tā iecerējusi sasniegt. Puses īsteno iekšējus mazināšanas pasākumus nolūkā sasniegt šādu devumu mērķus;
- Katras Puses nākamais nacionāli noteiktais devums būs lielāks par šīs Puses tā brīža nacionāli noteikto devumu un būs pēc iespējas vērienīgāks, ievērojot kopīgo, bet diferencēto atbildību un attiecīgo iespēju principu un ņemot vērā katras valsts atšķirīgos apstākļus;
- UNFCCC sekretariāts izstrādā **[NDC Synthesis Report](#)**, kurā katru gadu tiek apkopota aktuālākā informācija.

Klimata un enerģētikas ministrija

Eiropas Savienības NDC

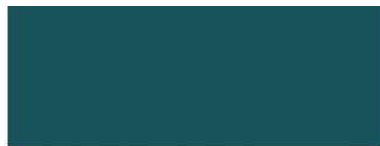
- **Eiropas Savienībai ir viens kopējs NDC**, kas ietver ES kopējo mērķi sasniegt vismaz 55% SEG emisiju samazinājumu līdz 2030. gadam salīdzinājumā ar 1990. gadu;
- UNFCCC NDC reģistrā pie Latvijas (un visām citām ES dalībvalstīm) parādās [ES NDC](#);
- Ņemot vērā **Fit for 55** pakotnes sarunu attīstību, ES plāno pārskatīt savu NDC;
- COP 27 laikā Frans Timmermans nāca klajā ar paziņojumu, ka ES samazinās SEG emisijas par **57%**.

Klimata un enerģētikas ministrija

Informācija

- **UNFCCC mājas lapa:**
 - COP 27 pieņemtie lēmumi: <https://unfccc.int/cop27/auv>
 - Saņemt COP laikā publicētos dokumentu:
<https://unfccc.int/cop27/notifications#documents>
- **OECD klimata pārmaiņu ekspertu grupa**, 4 reizes gadā tiek publicēti *non-paper* par COP:
<https://www.oecd.org/environment/cc/ccxg/>
- **Carbon brief:**
<https://www.carbonbrief.org/>

Klimata un enerģētikas ministrija

Paldies!

